

I

Гей, у Луцьку, славнім місті,
Там зійшлося не сто, не двісті,
А зібрався люд увесь:
Подивитись кожен хоче,
Як-то смерті тут доскоче
Гайдамака — славний Лесь.

II

Вже збудовано й помости,
Де дають страшної хлости,
Кат з сокирою стоїть;
Круг помосту — то не жарти! —
Вояки пильнують варти —
Шабля в кожного блищить.

III

Бакаляри і рахмістри,
Пишні лавники й бурмістри
З патерицями в руках;
Швець, зірвавшись од роботи,
Не до шиті кинув боти, —
Поспішає так, що страх!

IV

I дівчата полохливі,
Молодиці уродливі
I перекупки міські;
Мов метелик між квітками, —
Між дівоцтвом і жінками
В'ються жевжики меткі.

V

А в передній самій лаві
Страх моторні і цікаві
Дівка Хима й жіночки.
I про Леся, що він злючий,
I рудий, і поганючий,
їх лепечуть язики.

VI

Хима, дівка соромлива,
Додає й свого ще дива:
«Кажуть, кров людськую п'є!...
Бо як їсти сяде тільки,
Джура крові — не горілки —
Повний кухоль подає».

VII

«От собака! От катюга!» —
Верещать одна і друга...
Аж ураз гукають: «Цить!»
Вся жінота поніміла:
Бий тебе небесна сила! —
На помості Лесь стоїть.

VIII

Стан високий, ус козацький,
Чорні брови і юнацький
Погляд сміливий, палкий:
Так тим поглядом проймає,
Мов у душу зазирає,
Мов звеліти хоче їй.

IX

От як люди набрехали!...
А пан возний взяв шпаргали
Та й почав читати з їх,
«Що сей Лесь є гайдамака,
Престрашений розбишака
Наробив гріхів тяжких:

X

Розбивав панів добреньких,
Убивав ксьондзів святеньких,
Забирав жінок, дівчат,
І за сее по статуту
Тую «голову зопсуту»
Відрубати має кат.»

XI

«Раз на світ родила мати, —

Тільки раз і помирати! —
Лесь як гримне у той час. —
Прощавайте, громадяни!...
Ну, катюго! Сили стане,
Щоб утяти шию враз?»

XII

Нахилився до колоди,
Кат сокиру вгору зводе —
Щось тоді як закричить!
Отакого ще вам дива:
Хима, дівка соромлива,
На помості вже стоїть.

XIII

«Постривай, катюго клятий!...
За дружину Леся взяти
Хочу я... його пустіть!...»
Вся громада зацімила
З дива, з Химиного діла,
Кат не знає, що робить.

XIV

Але возний ані гадки:
Артикули зна й порядки,
І рече судовий пан:
«Коли дівочка учтива
Взять забойцю, милостива,
У малженський схоче стан, —

XV

То і право, і статuti
Нам велять те слово вчути
І декрет такий вчинить:
Зараз їх обох узяти,
Швидше в церкві повінчати
Та й на волю відпустить».

XVI

Кат сердитий зажурився,
Люд, зрадівши, звеселився,

Хима рада, аж скака!
Лесь поглянув на дівчину —
Зап'ялась... «А скинь хустину:
Гляну — дівчина яка».

XVII

Хустка впала. Та й негарна!...
І руда, і нечупарна,
Ще й кирпатий ніс чудний...
«Як такую взять почвару, —
Краще вже приймати кару...
Кате! Гей, рубай мерщій!»

XVIII

Гуп сокира на колоду!...
Скрик озвався серед народу...
Покотилась голова —
Кат радіє звеселившись,
Люд похнюпивсь зажурившись,
Хима пада й зомліва.

XIX

Ой за Луцьком, містом славним,
Та й звичаєм стародавнім
Поховали козака:
Там долина — гей, широка,
Там могила — гей, висока.
Гей, висока і стрімка!

XX

Вітер віє по долині,
Розхиляє лист калині,
Що у Леся в головах;
І сіда орел крилатий
На могилі спочивати,
Налітавшись по степах.

XXI

Сяє з неба сонце ясно,
І цвіте калина красно,
А красу козак любив!...

Добре там йому лежати:
Все прибралось в пишні шати,
Соловейків чути спів...

1900
